

Nya bestämmelser gällande verksamhetsutövers rättsäkerhet vid omgivningsbuller

Christina Hellström / Associate
Christian Härdgård / Senior Associate / Advokat

Under de senaste åren har flera stora förändringar skett i plan- och bygglagen ("PBL"). En av dessa är, som vi tidigare har rapporterat om, införandet av begreppet omgivningsbuller och nya regler för bostadsbyggande i bullerutsatta miljöer, vilka gäller från den 2 januari 2015. En ökad samordning mellan PBL och miljöbalken ("MB") har också eftersträvat. Dessa ändringar har dock väckt frågor om rättsäkerheten för verksamhetsutövare som kan komma att drabbas av bostadsbebyggelse närmare sina verksamheter än tidigare och om detta kan medföra inskränkningar i redan befintliga verksamheters tillstånd. Med anledning av detta har riksdagen nyligen beslutat om tre nya bestämmelser i MB som träder i kraft från och med den 1 januari 2016.

Nya bestämmelser vid prövning av nytt eller ändrat tillstånd

Enligt den nya bestämmelsen 16 kap. 2 b § MB får tillståndsmyndigheten inte besluta om villkor med stöd av 16 kap. 2 § MB (nytt tillstånd) i fråga om omgivningsbuller enbart på grund av en bostadsbyggnad i omgivningen, om bostadsbyggnaden ingår i ett område med detaljplan eller omfattas av bygglov enligt PBL och det i planbeskrivningen till planen eller lovet har angetts beräknade bullervärden och villkoren skulle innebära strängare krav avseende omgivningsbuller än vad som följer av dessa värden. Villkor som innebär strängare krav ska dock få beslutas om det med hänsyn till de boendes hälsa finns synnerliga skäl för det.

En ny bestämmelse införs även genom 24 kap. 5 a § MB. Bestämmelsen innebär att tillståndsmyndigheten med stöd av 24 kap. 5 § MB (ändring av tillstånd) inte får meddela skärpta villkor i fråga om omgivningsbuller enbart

på grund av att det sedan tillståndet gavs eller senast ändrades har tillkommit en ny bostad i omgivningen, om bostaden ingår i ett område med detaljplan eller omfattas av ett bygglov enligt PBL och det i planbeskrivningen till detaljplanen eller i lovet har angetts beräknade bullervärden och omgivningsbullret från verksamheten inte överskrider dessa värden. Skärpta villkor ska dock få meddelas om det med hänsyn till de boendes hälsa finns synnerliga skäl för det.

Begränsningar av straffansvar

Dessa nya bestämmelser har även fått till följd att det införs ett undantag från straffansvaret för otillåten miljöverksamhet i 29 kap. 4 § MB. Undantaget gäller i de fall en bostadsbyggnad är utsatt för omgivningsbuller i strid med ett bullervillkor som angetts i ett sådant tillstånd eller beslut som avses i 29 kap. 4 § första stycket 2 MB. Undantaget gäller om byggnaden ingår i ett område med detaljplan eller omfattas av ett bygglov enligt PBL, det i planbeskrivningen till planen eller i lovet har angetts beräknade bullervärden och omgivningsbullret inte överskrider dessa värden, och beräkningen av bullervärdena har gjorts med hänsyn till intresset att förebygga olägenhet för människors hälsa.

Vad innebär de nya bestämmelserna?

Samtliga nya bestämmelser har sin utgångspunkt i PBL:s nya bestämmelser om omgivningsbuller. Detta innebär att det enbart är i förhållande till ärenden (detaljplaner eller bygglov) om bostadsbebyggelse som har påbörjats efter den 2 januari 2015 som den nya regleringen i MB blir tillämplig. Reglerna ska alltså inte tillämpas i förhållande till befintlig bostadsbebyggelse.

I dagsläget lär det således inte vara särskilt stor andel av bostadsbebyggelsen i landet som träffas av reglerna. Det är ju dock något som kommer att ändra sig över tid.

Det innebär även att verksamhetsutövare vilka står i begrepp att söka nya tillstånd, för lång tid framöver, kan komma att beviljas tillstånd innehållande olika bullervillkor beroende på om det handlar om ny eller gammal bebyggelse. Detta medför även att undantaget från straffansvaret för att ha överskridit ett bullervillkor inte är tillämplig på äldre bebyggelse d.v.s. bebyggelse före den 2 januari 2015.

Det finns dock anledning att framhålla att de nya reglerna inte innebär att strängare bullervillkor inte alls får meddelas även om bostadsbebyggelse finns nära en miljöfarlig verksamhet. Reglerna innebär endast att strängare villkor inte får meddelas *enbart* på grund av att det tillkommit bostäder nära verksamheten. Det kan således förekomma andra skäl för att besluta om strängare villkor gällande buller än de som följer av bygglovet eller detaljplanen, t.ex. en bedömning av bästa möjliga teknik enligt de allmänna hänsynsreglerna i MB.

Ur ett verksamhetsutövarperspektiv innebär de nya reglerna en viss ökad rättssäkerhet gentemot ny bostadsbebyggelse. Som vi ser det urholkas dock denna av det faktum att vi under en lång tid kommer att leva med parallella regelsystem och bedömningsgrunder för omgivningsbuller, vilket riskerar att komplicera bedömningen snarare än att förenkla och göra situationen svåröverskådlig både för verksamhetsutövare och boende. Om de nya bestämmelserna kommer att leda till den önskade effekten återstår således att se.